

HATTON DHE TË TJERË kundër MBRETËRISË SË BASHKUAR

(kërkesa nr. 36022/97)

2 tetor 2001 dhe 8 korrik 2003

Ndërsa njëra nga Dhomat e Gjykatës mendon se fluturimet e natës mbi aeroportin Heathrow të Londrës cenojnë të drejtën për jetë private Dhoma e Madhe shprehet se ky cenim justifikohet për arsye të interesit ekonomik të përgjithshëm të këtyre fluturimeve

I. Faktet kryesore

1. Tetë kërkuesit, të gjithë shtetas britanikë, jetonin ose kishin jetuar më parë në zonën përreth Aeroportit të Heathrow, pranë Londrës.
2. Përpara tetorit 1993 zhurmat e shkaktuara nga fluturimet gjatë natës në Heathrow kishin qenë të kontrolluara në bazë të një sistemi kufizimesh mbi një numër të përgjithshëm ngritjesh dhe uljesh të avionëve nga ky aeroport. Por pas kësaj date, çështja e zhurmave ishte rregulluar me anë të një sistemi kuotash të zhurmave, në bazë të së cilit çdo lloj avioni i regjistrohej dhe i vihej një sigël 'QC' - (Quota Count¹) – ku sa më i lartë të ishte niveli i zhurmës së shkaktuar nga avioni aq më i lartë ishte niveli i QC. Kjo gjë u lejonte shoqërive përdoruese për të zgjedhur një numër më të madh avionësh më pak të zhurmshëm dhe më pak avionë të zhurmshëm, duke bërë kujdes që kuotat e përcaktuara të zhurmës të mos tejkaloheshin. Skema e re vuri kritere shumë strikte ndaj këtyre kontrolleve sidomos ndërmjet orëve 23.30 dhe 06.00 dhe më pak strikte në periudhën 06.00 deri 07.00. Më parë periudha e kontrollit strikt kishte qenë më e gjatë.
3. Në vijim të një kërkesë për rishikim gjyqësor të këtij vendimi të paraqitur nga një numër autoritetesh vendore të interesuara, kjo skemë u vlerësua si në kundërshtim me Seksionin 78 (3) të Ligjit për Aviacionin Civil të vitit 1982, i cili kërkonte që një numër i saktë avionësh të saktësohej në kuadrin e kuotave të zhurmës. Për këtë arsye pranoi që vetëm një numër i kufizuar avionësh të lejoheshin të fluturonin gjatë natës. Një tjetër vendim gjyqësor konstatoi që procesi i vlerësimit të skemës nga ana e Qeverisë ishte bërë në mënyrë të paligjshme dhe për pasojë, në mars dhe qershor 1995, Qeveria britanike ndërmori procese të reja. Më 16 gusht 1995 Sekretari i Shtetit për Transportin bëri të ditur se detajet e një skeme të re do të ishin të njëjta me ato të skemave të mëparshme. Vendimi u kundërshtua përsëri nga ana e autoriteteve vendore por pa sukses.

II. Vendimet e Gjykatës

4. Kërkuesit, ndër të tjera, ankoreshin që, në vijim të fillimit të zbatimit të skemës së vitit 1993, zhurmat gjatë natës ishin shtuar, veçanërisht në periudhat herët në mëngjes, gjë që ndërhynte në të drejtën e tyre për jetë

¹ Niveli ose matja e kuotës

private dhe familjare në shtëpitë e tyre, e garantuar nga ana e Nenit 8. Ata pretenduan gjithashtu se rishikimi gjyqësor nuk kishte qenë një mjet efektiv në kuptimin e Nenit 13, përderisa ai nuk arriti të shqyrtonte themelin e vendimeve të autoriteteve publike dhe se ai kishte qenë tepër i shtrenjtë për t'u përdorur nga ana e kërkuësve.

A. Në lidhje me Nenin 8

5. Dhoma e Gjykata vuri në dukje se qeveria kishte pranuar që, parë në tërësi, niveli i zhurmës gjatë periudhës së kuotave (23.30 deri më 06.00) kishte qenë rritur në bazë të skemës së vitit 1993. Gjykata vuri gjithashtu në dukje se, përderisa Aeroporti i Heathrow dhe avionët që fluturonin mbi të nuk ishin në pronë, në kontroll ose në përdorim të Qeverisë ose të ndonjë strukture të saj, nuk mund të thuhej se Mbretëria e Bashkuar kishte ndërmarrë veprime që përbënin ndërhyrje në jetën private apo familjare të kërkuësve.

6. Sidoqoftë çdo shtet ka një detyrim pozitiv² për të ndërmarrë masa të arsyeshme dhe të përshtatshme për të siguruar të drejtat e kërkuësve në bazë të Nenit 8 dhe për të mbajtur një baraspeshë të drejtë ndërmjet interesave konkurrentë të individit dhe të komunitetit në tërësi. Në fushën veçanërisht të ndjeshme të mbrojtjes së mjedisit, thjesht bazueshmëria në mirëqenien ekonomike të vendit nuk ishte e mjaftueshme për të zhvleftësuar të drejtat e të tjerëve. Shteteve u kërkohet që të minimizojnë, sa më tepër që të jetë e mundur, ndërhyrjen ndaj këtyre të drejtave, duke u përpjekur të gjejnë zgjidhje alternative dhe duke kërkuar përgjithësisht arritjen e qëllimeve të tyre në mënyrën që prek sa më pak që të jetë e mundur të drejtat e njeriut. Me qëllim që të arrihet kjo, duhet ndërmarrë përpara projektit konkret për kuotat, një shqyrtim dhe studim i plotë dhe i përshtatshëm me synimin që të gjejë zgjidhjen më të mirë të mundshme dhe që synon që të arrihet një baraspeshë e drejtë në këtë drejtim.

7. Dhoma vuri në dukje se ndërsa dukej se, të paktën fluturimet e natës kontribuuan në një masë të madhe në ekonominë kombëtare në tërësi, rëndësia e këtij kontributi nuk ishte vlerësuar asnjëherë në mënyrë kritike, qoftë në mënyrë të drejtpërdrejtë nga ana e Qeverisë qoftë nga ana e kërkuësve të pavarur për llogari të saj. Përsa i përket impaktit të rritjes së numrit të fluturimeve gjatë natës, ajo theksoi se kërkimi i vetëm që ishte bërë kishte konsistuar në natyrën e shqetësimeve që i jepte gjumit dhe në pagjumësinë në tërësi, kur skema e vitit 1993 kishte filluar të zbatohet.

8. Si përfundim Dhoma vlerësoi se, duke zbatuar skemën e vitit 1993, Shteti nuk arriti të bënte një balancë të drejtë ndërmjet mirëqenies ekonomike të Mbretërisë së Bashkuar nga njëra anë, dhe gëzimit efektiv të së drejtës për respektimin e banesave dhe jetës private dhe familjare të kërkuësve nga ana tjetër. Pra ka pasur shkelje të Nenit 8 të Konventës.

---

² Shih në përgjithësi në lidhje me këtë interpretim të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut botimin "të Drejtat e Njeriut në Evropë – Jurisprudencë dhe Komente", Tiranë 2001 në fq. 31-32.

9. Në vijim të këtij vendimi të dhënë më 2 tetor 2001 Britania e Madhe kërkoi, më 19 dhjetor 2001 që çështja t'i kalonte për shqyrtim Dhomës së Madhe³. Një panel i kësaj të fundit vendosi që ta kalonte çështjen për shqyrtim në Dhomën e Madhe më 27 mars 2002 dhe më 13 nëntor 2002 ajo mbajti një seancë për shqyrtimin e kësaj çështje.

10. Pasi vlerësoi se nuk kishte probleme nën këndvështrimin e Konventës në lidhje me ligjshmërinë, legjitimitetin apo të karakterin jo diskriminues të masës së vitit 1993 në lidhje me skemën e vitit 1993, edhe Dhoma e Madhe e përqendroi analizën e saj në karakterin e balancuar të skemës së vitit 1993 midis interesit ekonomik dhe proporcionalitetit të ndërhyrjes ndaj të drejtës së kërkuesve për jetë private.

11. Për një vlerësim të tillë, mjaft i vështirë edhe në sytë e Dhomës së Madhe, kjo e fundit mbajti parasysh disa elementë, përfshirë mënyrën e mbikëqyrjes dhe të rishikimit të skemës së vitit 1993, faktin që sipas studimeve përkatëse vetëm 2 deri në 3 % e banorëve të zonës kishin pasur probleme me gjumin si pasojë e fluturimeve të natës, faktin që çmimi i shtëpive në atë zonë nuk kishte pasur ulje si dhe faktin që banorët mund të merrnin pjesë në hartimin e skemave të tilla si dhe ankoheshin ndaj tyre. Në këto kushte Dhoma e Madhe vlerësoi se Britania e Madhe, duke ofruar gjithë këto garanci dhe duke bërë të gjitha përpjekjet për të ruajtur një barazhesh të drejtë nuk e kishte shkelur hapësirën e vet të vlerësimit. Pra vendosi se nuk ka pasur shkelje të nenit 8.

B. Në lidhje me Nenin 13

12. Dhoma kishte vënë në dukje se procedurat gjyqësore ishin në gjendje të përcaktonin se skema e vitit 1993 ishte e paligjshme për shkak se hendeku ndërmjet politikës së Qeverisë dhe praktikës së ndjekur ishte tepër i madh. Megjithatë, ishte e qartë se qëllimi i kontrollit nga ana e gjykatave të brendshme ishte i kufizuar në kuadrin e koncepteve klasike të së drejtës publike angleze të tilla si, iracionaliteti, paligjshmëria dhe këmbëngulja e titullarit të së drejtës, dhe nuk lejua të vlerësohej pra nëse rritja e numrit të fluturimeve të natës në bazë të kësaj skeme përfaqësonte një kufizim të justifikueshëm ndaj së drejtës së respektimit të jetës private dhe familjare ose të banesave të personave që jetonin në afërsi të Aeroportit të Heathrow. Gjykata vlerësoi se qëllimi i kontrollit gjyqësor nga ana e gjykatave të

³ Në bazë të Nenit 43 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, brenda tre muajve nga data e vendimit të një Dhome, secila nga palët në çështje, në raste përjashtimore, mund të kërkojnë që çështja t'i kalohet Dhomës së Madhe të përbërë nga 17 gjyqtarë. Në këtë rast, një panel prej pesë gjyqtarësh vlerëson nëse çështja ngre probleme të rëndësishme që prekin interpretimin ose zbatimin e Konventës ose të Protokolleve të saj ose një çështje të rëndësishme të një rëndësie të përgjithshme. Në rast se po atëherë Dhoma e Madhe është ajo që do të japë vendimin përfundimtar. Në rast se nuk ngrihet ndonjë çështje e tillë paneli do të hedhë poshtë kërkesën dhe kështu vendimi merr formë përfundimtare. Ndryshe vendimi mund të marrë formë përfundimtare me mbarimin e periudhës prej tre muajsh ose më parë në qoftë se palët deklarojnë se nuk synojnë të kërkojnë që çështja t'i kalohet Dhomës së Madhe.

brendshme në këtë rast ishte i pamjaftueshëm dhe se ka pasur për këtë arsye shkelje të Nenit 13 të Konventës.

13. Në lidhje me këtë pikë Dhoma e Madhe mbajti të njëjtin qëndrim dhe la në fuqi vendimin e Dhomës, duke vendosur për shkelje të nenit 13 të Konventës.

C. Në lidhje me Nenin 41

14. Dhoma kishte vendosur t'u akordonte secilit prej kërkuesve 4 000 paund për dëm jo-material dhe një total prej 70 000 paund për shpenzime dhe pagesa ligjore. Dhoma e Madhe nga ana e saj, megjithëse konstatoi vetëm shkelje të nenit 13, dhe normalisht shpërblimi përfshirë shpenzimet dhe pagesat akordohet vetëm për shkeljet, argumentoi se neni 13 nuk do të mund të kishte qëndruar i vetëm – pasur parasysh që është dispozitë e varur në sistemin e Konventës. Për këtë arsye ajo preferoi të mbante parasysh deri në njëfarë mase edhe punën e avokatëve të kërkuesve në lidhje me nenin 8 të Konventës dhe iu akordoi kërkuesve 50 000 euro për shpenzime dhe pagesa, por nuk i akordoi shpërblim për shkelje të nenit 13 duke e konsideruar këtë vendim të saj si shpërblim të mjaftueshëm për këtë qëllim.

III. Koment

15. Është me vend të thuhet se Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut nuk parashikon një mbrojtje të shëndetit ose të mjedisit. Nuk ka pra në gjirin e Konventës një dispozitë të posaçme që synon mbrojtjen e të drejtave 'të mjedisit'. Kjo nuk është e çuditshme po të kujtohet se Konventa është një instrument tradicional i të drejtave të njeriut, që synon mbrojtjen e individëve dhe jo mbrojtjen e të drejtave kolektive. Sidoqoftë rëndësia në rritje e çështjeve të së drejtës së mjedisit dhe rritja e ndërgjegjes së publikut në lidhje me mbrojtjen e mjedisit por edhe rreziqet që i kanosen këtij kanë çuar në rritjen e numrit të rasteve që kanë të bëjnë me ankime pikërisht në lidhje me mjedisin. Ata bëjnë pjesë kryesisht në dy kategori kryesore.

a) mbrojtja e mjedisit kundrejt të drejtës së shfrytëzimit të trojeve

16. Në rastet kur ka pronësi individuale mbi trojet, një nga momentet e para të konfliktit që përfshin mjedisin është rasti kur e drejta e pronarit të truallit për ta shfrytëzuar atë kufizohet nga masa që justifikohen nga mbrojtja e mjedisit. Deri së fundi ky ishte drejtimi kryesor në të cilin haseshin kërkesa që përfshinin çështje të mjedisit. Gjykata dhe Komisioni, pavarësisht se shumë në favor të mbrojtjes të së drejtës së pronës, njohën të drejtën e shtetit për të ruajtur zonat me bukuri natyrore dhe për të vënë në zbatim programe të mbrojtjes së mjedisit⁴.

b) cenimi i mjedisit

17. Kërkesat e vetme në lidhje me cenimin e mjedisit dhe që mund të

---

⁴ Shih në këtë kuadër Kërkesën nr. 11185/84 dhe Kërkesën nr. 12570/86.

argumentohen në bazë të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut janë ato ku cenimi shkel në mënyrë të drejtpërdrejtë një të drejtë individuale të mbrojtur nga ana e Konventës. Në pjesën më të madhe të rasteve kjo përfshin qoftë një ndërhyrje në të jetën private ose banesën e individëve, të mbrojtur nga ana e Nenit 8 të Konventës, ose në të drejtën e individëve për të gëzuar në mënyrë paqësore pronën e vet, të mbrojtur nga ana e Nenit 1 të Protokollit 1 të Konventës. Organet e Strasburgut kanë marrë në shqyrtim, për shembull, raste të ndërhyrjes edhe ndaj të drejtës së personit për jetë private dhe banesë edhe ndaj gëzimit paqësor të pronës për shkak të zhurmave të shkaktuara nga rritja e numrit të fluturimeve dhe e itinerarit të tyre në Aeroportin e Heathrow⁵, si edhe në rastin që po shqyrtojmë.

18. Përgjegjësia e shtetit angazhohet edhe në qoftë se ai krijon vetë ndërhyrje si në rastin e rritjes së një shfrytëzimi ose ndërtimi me karakter publik. Por, përgjegjësia e tij mund të angazhohet edhe kur, megjithëse shteti nuk po krijon një ndërhyrje nga ana e tij, dështon në kontrollin e ndërhyrjeve të bëra nga të tjerët ose në rregullimin siç duhet të këtij kontrolli. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka konfirmuar sërish në këtë vendim të rëndësishëm që po shqyrtojmë se shtetet kanë përgjegjësi për veprimtaritë e shoqërive private kur është detyra e vetë shteteve që t'i rregullojnë këto veprimtari dhe se është detyrimi pozitiv i shtetit për të marrë masa të arsyeshme dhe të përshtatshme për të siguruar të drejtat e kërkuar në bazë të paragrafit 1 të Nenit 8⁶.

19. Është e rëndësishme të vihet në dukje nga ky vendim se niveli i ndërhyrjes në jetën e një individi nuk ka përse të jetë aq i rëndë sa të verë seriozisht në rrezik shëndetin e tij që të arrihet në konstatimin e shkeljes. Gjykata e Strasburgut do të mund të pranojë, në disa rrethana, se ka pasur ndërhyrje në banesën ose në jetën private të personit kur individi është penguar të gëzojë banesën e tij ose mirëqenia e tij e përgjithshme ka qenë prekur⁷.

20. Së fundi është e rëndësishme të vihet në dukje se edhe Gjykata në vetvete nuk e ka të thjeshtë të bëjë një balancë ndërmjet mirëqenies ekonomike e vendit dhe ndërhyrjeve ndaj të drejtave të së tjerëve, veçanërisht në "fushën e ndjeshme të mbrojtjes së mjedisit". Në një kohë kur zhvillimi ekonomik shihet si qëllimi thelbësor i qeverisjes, ky vendim do të shërbejë si një kujtesë për zhvillime të mundshme jurisprudenciale në Strasburg, në lidhje me pasojat që ky zhvillim ka ndaj njerëzve dhe mjedisit. Nuk do ishte e papritur që në të ardhmen vendimi i Dhomës në këtë çështje të përbëjë qëndrimin e shumicës së gjyqtarëve të Strasburgut⁸.

⁵ Shih në këtë kuadër vendimin e 15 korrikut 1980 në lidhje me pranimin në çështjen *Arrondelle kundër Mbretërisë së Bashkuar* si dhe vendimin e 16 tetorit 1985 në lidhje me pranimin në çështjen *Baggs kundër Mbretërisë së Bashkuar*.

⁶ Shih për shembull vendimin e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut të 9 dhjetorit 1994 në lidhje me çështjen *Lopez Ostra kundër Spanjës*.

⁷ Id.

⁸ Kujtojmë se në Dhomën e Madhe pesë gjyqtarë (*Costa, Ress, Turmen, Zupançiq dhe Steiner*) votuar në pakicë në raport me vendimin e shumicës.